

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Ad valorem Sacramenti requiritur coexistentia materiæ & formæ, in Eucharistiâ physica, in reliquis sufficit moralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Hieron. fatetur se non explicare in sensu literali de Baptismo, sed tropologicè de mundatione, quæ fit in singulis hominibus per vocationem & prædicationem, quibus ad penitentiam excitantur & convertuntur.

Objiciunt hæretici quartò ex ratione: Magicum est verbis tribuere vim & efficaciam cauſandi aliquem effectum. Respondeo, quem non constat illa habere, nisi à diabolo per illa sive cum illis operante; alioquin & ipsi hæretici magi sunt, qui ad valorem Baptismi requirunt certam verborum formam, & omnes jurisconsulti, qui stipulationis, utique certæ verborum formæ, tribuunt effectum obligationis in foro exteriori. Porro constat ex Scriptura, Patribus, Traditione & Concilij, verba sacramentalia à Deo accepisse vim efficiendi gratiam, ut sectione sequenti luce clariùs ostendemus.

Impresentialium, quia sola verba non habent efficaciam, sed ita si accedant ad elementum (ut loquitur August. supra) dubium superest, an requiratur physica coexistentia materiæ & formæ, sive elementi & verbi; an verò sufficiat moralis? Solutio erit

CONCLUSIO III.

Ad valorem Sacramenti requiritur coexistentia materiæ & formæ, in Eucharistiâ physica, in reliquis sufficit moralis.

Quòd aliqua coexistentia materiæ & formæ sit necessaria, non obscure colligitur ex dicto D. Aug. supra conclusione præcedenti: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*; verbum quippe *accedendi* aliquam conjunctionem importat; non est autem conjunctio, nisi sit coexistentia. Et sanè absque illa nequit intelligi qualiter unum aliquod compositum, etiam improprie dictum constituant, aut quomodo forma materiam determinet.

Ceterùm quia Sacramentum non est proprie dictum compositum, vel potius quia solum est compositum morale, hinc non requiritur proprie dicta unio inter partes, per consequens neque physica earum coexistentia, sed sufficit moralis, nisi forma signifi et materiam tanquam rem permanentem loco & tempore ministro presentem, quemadmodum verba Eucharistica,

quæ non significant actum aliquem successivum exercendum à Sacerdote, sed individuum determinatum entis physice presentis proferenti, practice quidem pro ultimo instanti prolationis, speculative verò juxta primævam vocum institutionem pro aliquo instanti prolationis copulæ, de quo plura in propria disputatione.

Porro in Sacramentis Pœnitentiæ & Matrimonij talem presentiam non requiri manifestum est; & eadem videtur ratio de alijs, præterquam quòd exigitur major propinquitas seu conjunctio in ijs, in quibus materia est actio ministri, quæ per verba formæ significatur ut presentis. Equidem prudentis iudicare est, an materia præcedens vel subsequens formam longo vel brevi intervallo, satis ab hac determinetur, sive an forma super materiam ut significatum cadere possit.

Enimverò non videtur Christus voluisse ministros suos in administratione Sacramentorum, quæ pro conditione hominum in materia facili & obvia instituit, quòd faciliùs per ipsa pervenire possint ad salutem, & quorum ministerium voluit esse visibile & perceptibile; non videtur (inquam) voluisse obligare ad rigorem mathematicum, qui nequit sub sensum aut prudentiam cadere. Afferamus itaque moralem propinquitatem, qualis intervenire solet inter actiones humanas, majorem vel minorem pro earum diversitate.

Hinc quia Pœnitentia est sententia judicialis, Matrimonium contractus humanus, ordo parium sufficiens ad constituendum unum actum extra sacramentalem, quod fieri potest eum magna temporis distantia; etiam sufficit pro unitate actus sacramentalis.

Contrarium hujus conclusionis quiſam attribuunt Scoto 4. dist. 6. q. 3. n. 4. ubi de coexistentia materiæ & formæ in Sacramento Baptismi sic ait: *Dico ergo quòd talis simultas requiritur, qualis requiritur in actibus humanis. Nolvit enim Christus nos obligare ad tam subtilem simultatem, quam vix posset homo percipere vel servare. Iudicatur autem simultas inter factum hominis & verbum: quando incipit unum antequàm totaliter finiat aliud; & hoc indifferenter, sive istud prius finierit quam aliud, vel e converso: v. g. si quis dicat illam orationem, facias hoc, & fricat barbam, sive incipiat actum suum ante prolationem, sive e converso, dum tamen unum non finiatur completè ante inceptionem alterius, dicitur: ille simul dixit hoc, & fecit hoc. Ita dico quòd sive Sacerdos prius immergat unâ mersione, ubi moris terra est ter immergere, & postea*

32. Objectio ex ratione solvitur.

33. Aliqua coexistentia materiæ & formæ est necessaria. August.

Sufficit moralis;

Sed non ad Eucharistiâ.

34. Contrarium Conclusionis adscribitur Scoto;

postea incipiat verba cum secunda immersione; sive prius incipiat verba dicere, & dicto: ego te baptizo, immergat cum illis verbis sequentibus, est sufficiens simulitas: dum tamen prolatio non finiatur ante inceptionem abluionis, nec abluio finiatur ante inceptionem prolationis, talis simulitas est sufficiens ad Baptismum. Hæc Scotus.

Qui quidem ponit modum secundum rigorem philosophicum, etiam salvandum de simulitate successivorum, quæ existunt per partes & non simul, & quæ magis est in praxi, quamque ex congruitate & reverentia minister debet observare; tamen eam non aserit de necessitate Sacramenti, quin etiam minor conjunctio sufficiat. Enimvero ratio ejus solum exigit propinquitatem humanam & moralem, per quam materia & forma ad idem referantur per modum unius signi. Ostendo:

Sed loco citato illud non addit;

Ut colligatur ex verbis ipsius.

Ad istam (inquit n. 2.) questionem patet, quod requiritur simulitas, & principalis ratio est institutio Christi instituentis hæc duo tanquam unum signum completum ad significandum effectum, ita quod neutrum esset signum sine alio. Unde concludit istum numerum hisce verbis: Nec ista simulitas ultimi instantis prolationis verborum & abluionis est necessaria: nam Apostoli baptizantes tria millia uno die Act. 2. non semper cum ultima syllaba forma asperserunt, ita quod tunc aqua totigerit baptizatum.

Adde quod habet 4. dist. 3. q. 2. n. 11. ibi: De interpositione tamen esto quod non fit alicuius distrabentis vel repugnantis, est speciale hoc: quia si interrumpat unitatem debitam formæ, non manet forma. Quando autem talis unitas necessaria interrumpitur, iudicatur ex alijs actibus humanis. Quando enim ex communi loquela, ex interpositione impertinentis non iudicatur, quin possit prior sermo continuari; consimiliter nec debet in proposito iudicari, utpote si quis inciperet orationem, & diceret: tacete, vel: recedite, non propter hoc esset necessarium incipere orationem; sed non obstante tali interruptione posset eandem continuare & complere. Si hæc interruptio ex mente Doctoris Subtilis non officit unitati seu integritati formæ, quare officiet unitati seu conjunctioni materiæ cum forma?

Verumtamen quod non est de necessitate Sacramenti, quia minime à Christo institutum, Ecclesia potuit, & de facto suo præcepto fecit necessarium necessitate ministri, quando servari potest; & de hac (ut dixi) necessitate loquitur Scot. in primo loco, nequaquam de necessitate Sacramenti. Ad meliorem autem intellectum utriusque ponitur

CONCLUSIO IV.

Mutatio substantialis materiæ vel formæ reddit Sacramentum invalidum, secus accidentalis. Illa semper est mortalis, hæc frequenter.

Pro explicatione suppono primò mutationem substantialem optimè desumi per ordinem ad institutionem Christi; accidentalem autem per respectum ad usum vel ritum communem nostræ Ecclesiæ. Ostendo: quia tota substantia Sacramentorum à Christo instituta est (ut patet ex secunda conclusione hujus sectionis) sic quod Ecclesia nunquam in illa quidquam mutaverit, nec possit. Porro accidentalia, sicut Ecclesia ordinavit, ita mutare potest, & quandoque mutat, prout docet Trident. sessione 21. cap. 2. ibi: Præterea declarat hanc potestatem perpetuè in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva eorum substantiâ, ea statueret vel mutaret, qua suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate, magis expedire iudicaret.

35.
Mutatio Sacramentorum essentialis delimitur in ordine ad institutionem Christi. Accidentalibus per respectum ad usum vel ritum Ecclesiæ.

Trident.

Si objicias, Matrimonium clandestinum, antiquitus solum prohibitum, novè nunc lege Tridentini irritatum. Respondeo essentiam Matrimonij jam esse eandem, quæ antea fuit, scilicet legitimum consensum signo externo expressum, quo traditur jus perpetuum in mutua corpora ad usum conjugalem. Sicut autem respublica civilis reddit illegitimum contractum pupilli ad transferendum dominium bonorum immobilium & mobilium pretiosorum, quæ servando servari possunt (ut loquuntur Jurisconsulti) sine auctoritate tutoris; sic etiam respublica Ecclesiastica contractum clandestinum invalidat, seu reddit illegitimum ad transferendum dominium corporum.

36.
Non obstat irritatio Matrimonij clandestini.

Etenim per hoc quod Christus illum elevaverit ad rationem Sacramenti, non subtraxit dispositioni Ecclesiæ in illis, in quibus antea eidem subijciebatur. Sic etiam communitas hominum posset facere quod hæc verba: Hoc est corpus meum, non essent amplius legitima forma Eucharistiæ, instituendo ly corpus, ad significandum lapidem, & è converso; neque propterea formam